SQL và Ràng buộc toàn vẹn

- Cấu trúc, tính năng của SQL
- Truy vấn, rút trích dữ liệu
- Ràng buộc toàn vẹn

SQL

□ Thao tác dữ liệu

SELECT Truy xuất dữ liệu

INSERT Bổ sung dữ liệu

UPDATE Cập nhật dữ liệu

DELETE Xoá dữ liệu

TRUNCAT Xoá toàn bộ dữ liệu trong bảng

Dịnh nghĩa dữ liệu

- CREATE TABLE/VIEW/INDEX/FUNCTION/TRIGGER...
- DROP TABLE/VIEW/...
- ALTER TABLE/VIEW...

Điều khiển truy cập

- GRANT Cấp phát quyền cho người sử dụng
- REVOKE Thu hồi quyền từ người sử dụng

SQL (tt)

Quản lý giao tác

COMMIT
Uỷ thác (kết thúc thành công) giao tác

ROLLBACK Quay lui giao tác

SAVE TRANSACTION Đánh dấu một điểm trong giao tác

Lập trình

DECLARE Khai báo biến hoặc định nghĩa con trỏ

OPEN Mở một con trỏ để truy xuất kết quả tru

FETCH Đọc một dòng trong kết quả truy vấn (sử dụng

CLOSE Đóng một con trỏ

EXECUTE Thực thi một câu lệnh

Kiểu dữ liệu

- □ Số (number)
 - Int, smallInt, float, real, double, decimal(i,j)
- Chuỗi:
 - Char(n), varchar(n), nvarchar(n)
- Ngày tháng
 - Year, month, day
 - □ hh:mm:ss

Bảng (Table)

- CREATE TABLE
 - Ràng buộc cột và bảng
 - CHECK
 - PRIMARY KEY, FOREIGN KEY, UNIQUE
- DROP TABLE
- ALTER TABLE
 - ADD, DROP

Ràng buộc khóa ngoại

```
CREATE TABLE diemthi
mamonhoc NVARCHAR(10) NOT NULL,
masv NVARCHAR(10) NOT NULL,
diemlan1 NUMERIC(4, 2),
diemlan2 NUMERIC(4, 2),
CONSTRAINT pk diemthi PRIMARY KEY(mamonhoc,masv),
CONSTRAINT fk diemthi mamonhoc FOREIGN KEY(mamonhoc)
    REFERENCES monhoc(mamonhoc) ON DELETE CASCADE
ON UPDATE CASCADE,
CONSTRAINT fk diemthi masv FOREIGN KEY(masv)
    REFERENCES sinhvien(masv) ON DELETE CASCADE ON
UPDATE CASCADE
```

Alter Table

ALTER TABLE nhanvien
ADD
madv INT NULL

ALTER TABLE nhanvien
ALTER COLUMN diachi NVARCHAR(100) NULL

ALTER TABLE nhanvien DROP COLUMN ngaysinh

ALTER TABLE nhanvien

ADD

CONSTRAINT pk_nhanvien PRIMARY KEY(manv)

Truy vấn, rút trích dữ liệu

```
SELECT [ALL | DISTINCT][TOP n] danh_sách_chọn [INTO tên_bảng_mới]
FROM danh_sách_bảng/khung_nhìn [WHERE điều_kiện]
[GROUP BY danh_sách_cột]
[HAVING điều_kiện]
[ORDER BY cột_sắp_xếp]
[COMPUTE danh_sách_hàm_gộp [BY danh_sách_cột]]
```

- Lưu ý:
 - *, DISTINCT, LIKE %, AS ...
 - □ IN, NOT IN, ANY, SOME, ALL ...

Tìm tên và địa chỉ nhân viên phòng nghiên cứu, sắp xếp tăng dần theo tên.

SELECT

HONV + " + TENLOT + " + TENNV AS 'HO VA TEN', DCHI AS 'DIACHI'

FROM NHANVIEN, PHONGBAN

WHERE PHG=MAPHG AND TENPHG="NGHIEN CUU"

□ Tìm nhân viên có địa chỉ ở TP.HCM SELECT HONV, TENLOT, TENNV FROM NHANVIEN
WHERE DCHI LIKE '%TPHCM%'

SELECT * FROM monhoc ORDER BY sodvht DESC

Tìm những nhân viên có lương lớn hơn lương của ít nhất 1 nhân viên phòng số 5

SELECT T.MANV FROM NHANVIEN AS T, NHANVIEN AS S WHERE T.LUONG>S.LUONG AND S.PHG=5

GROUP BY

- Hàm gộp
- SUM([ALL | DISTINCT] biểu_thức)
- AVG([ALL | DISTINCT] biểu_thức)
- □ COUNT([ALL | DISTINCT] *biểu_thức*)
- COUNT(*)
- MAX(biểu_thức)
- MIN(biểu_thức)

Chức năng

Tính tổng các giá trị.

Tính trung bình của các giá trị

Đếm số các giá trị trong biểu thức.

Đếm số các dòng được chọn.

Tính giá trị lớn nhất

Tính giá trị nhỏ nhất

- Hàm SUM và AVG chỉ làm việc với các biểu thức số.
- □ Hàm SUM, AVG, COUNT, MIN và MAX bỏ qua các giá trị NULL khi tính toán.
- Hàm COUNT(*) không bỏ qua các giá trị NULL

 Tìm mã phòng, số lượng nhân viên và lương trung bình của các nhân viên theo từng phòng

SELECT PHG, COUNT(*), AVG(LUONG)

FROM NHANVIEN

GROUP BY PHG

Trung bình điểm thi lần 1 của các sinh viên có điểm trung bình lớn hơn hoặc bằng 5:

SELECT sinhvien.masv,hodem,ten,SUM(diemlan1*sodvht)/sum(sodvht)

FROM sinhvien, diemthi, monhoc

WHERE

sinhvien.masv=diemthi.masv AND diemthi.mamonhoc=monhoc.mamonhoc

GROUP BY sinhvien.masv,hodem,ten

HAVING sum(diemlan1*sodvht)/sum(sodvht)>=5

Compute ... By (1/2)

SELECT khoa.makhoa,tenkhoa,COUNT(malop) AS solop

FROM khoa,lop

WHERE khoa.makhoa=lop.makhoa

GROUP BY khoa.makhoa,tenkhoa

MAKHOA	TENKHOA	SOLOP
DHT01	Khoa Toán cơ - Tin học	3
DHT02	Khoa Công nghệ thông tin	3
DHTO3	Khoa Vật lý	2
DHT05	Khoa Sinh học	2

Compute ... By (2/2)

SELECT khoa.makhoa,tenkhoa,malop,tenlop FROM khoa,lop

WHERE khoa.makhoa=lop.makhoa

ORDER BY khoa.makhoa

COMPUTE COUNT(malop) BY khoa.makhoa

MAKHOA	TENKHOA	MALOP	TENLOP
DHT01	Khoa Toán cơ - Tin học	C24101	Toán K24
DHT01	Khoa Toán cơ - Tin học	C25101	Toán K25
DHT01	Khoa Toán cơ - Tin học	C26101	Toán K26
		CNT	
		3	
MAKHOA	TENKHOA	MALOP	TENLOP
DHT02	Khoa Công nghệ thông tin	C26102	Tin K26
DHT02	Khoa Công nghệ thông tin	C25102	Tin K25
DHT02	Khoa Công nghệ thông tin	C24102	Tin K24
		CNT	
		3	
MAKHOA	TENKHOA	MALOP	TENLOP
DHT03	Khoa Vật lý	C24103	Lý K24
DHT03	Khoa Vật lý	C25103	Lý K25
		CNT	
		2	
MAKHOA	TENKHOA	MALOP	TENLOP
DHT05	Khoa Sinh học	C25301	Sinh K25
DHT05	Khoa Sinh học	C24301	Sinh K24
		CNT	
		2	

SELECT * FROM monhoc
WHERE sodvht=2 OR sodvht=4 OR sodvht=5

SELECT * FROM monhoc WHERE sodvht IN (2,4,5)

Union – Ví dụ

SELECT A,B FROM Table1 UNION SELECT D,E FROM table2

A	В	С
а	1	10
b	2	20
С	3	30
d	4	40
а	5	50
b	6	60

D	E
а	1
b	2
d	3
e	4

□ Đế giữ lại các dòng giống nhau, sử dụng thêm

từ khoá ALL trong truy vấn thành phần

SELECT A,B FROM Table1
UNION ALL
SELECT D,E FROM table2

A	В
а	1
a	5
b	2
b	6
c	3
d	3
d	4
e	4

A	В
а	1
b	2
С	3
d	4
а	5
b	6
а	1
b	2
d	3
e	4

Phép kết Join - Ví dụ

SELECT hodem,ten,ngaysinh
FROM sinhvien,lop
WHERE sinhvien.malop=lop.malop
AND tenlop='D08THA2'

SELECT hodem,ten,ngaysinh FROM sinhvien INNER JOIN lop ON sinhvien.malop=lop.malop WHERE tenlop='D08THA2'

Truy vấn lồng

SELECT*

FROM monhoc

WHERE sodvht>=(SELECT sodvht

FROM monhoc

WHERE mamonhoc='TI-001')

SELECT hodem,ten

FROM sinhvien

WHERE NOT EXISTS(SELECT masv FROM diemthi

WHERE diemthi.masv=sinhvien.masv)

Cập nhật dữ liệu

- Thêm:
 - INSERT INTO
 - VALUES
 - SELECT FROM WHERE
- Xóa:
 - DELETE FROM WHERE
- Cập nhật:
 - □ UPDATE SET WHERE

INSERT INTO NHANVIEN

VALUES ('Le', 'Van','Tuyen','354656','12/2/06','98 Hung Vuong','nam','30000',4`)

DELETE FROM NHANVIEN WHERE HONV = 'Nguyen'

UPDATE NHANVIEN
SET LUONG=LUONG*1.1
WHERE PHG=5

Ràng buộc toàn vẹn

- Đảm bảo tính đúng đắn về ngữ nghĩa của dữ liệu được lưu trữ.
- Cách cài đặt ràng buộc toàn vẹn trên SQL
 Server

Khái niệm về RBTV

- Nguồn gốc: xuất phát từ những quy định về nghiệp vụ trong hệ thống thông tin và những mô tả trong mô hình dữ liệu
- Định nghĩa: Một RBTV là một điều kiện được định nghĩa liên quan tới một hay nhiều quan hê bối cảnh khác nhau.

Các đặc trưng

Bối cảnh:

- Một hay nhiều quan hệ.
- Là những quan hệ có khả năng bị vi phạm RBTV khi thực hiện các thao tác thêm, xóa, sửa dữ liệu.

Nội dung:

- Điều kiện được kiểm tra trên mọi thể hiện hay trên mọi thay đổi của thể hiện.
- Bảng tầm ảnh hưởng:
 - Nhằm xác định thao tác cập nhật (thêm, xóa, sửa dữ liệu) nào cần phải kiểm tra RBTV trên các quan hệ nào.
- Hành động:
 - Phản hồi của RBTV là những hành động cần phải thực hiện nếu RBTV bị vi phạm.
 - Giải pháp:
 - Đưa ra câu thông báo là vi phạm RBTV như thế nào.
 - Từ chối thao tác cập nhật và ghi lại lý do từ chối trên các quan hệ nào, tại các thao tác nào?

Các biểu thức biểu diễn RBTV

- Biểu thức toán học
- Phép so sánh trên tập hợp
- Biểu thức vị từ trên các bối cảnh của RBTV
- Thuật toán kiểm tra điều kiện (mả giả, NN lập trình)

- Nội dung của RBTV có thể được phát biểu bằng:
 - NN tự nhiên: dễ hiểu, thiếu chặt chẽ.
 - NN hình thức: logic, cô đọng, hơi khó hiểu.

Bảng tầm ảnh hưởng

Ri	Thêm	Xóa	Sửa
QH1	+	-	+(A)
QHn	-	+	-

		R1			R2				Rm	
	Т	X	S	Т	X	S		Т	X	S
QH1	+	-	+(A)	-	+	-	•••	-	+	+(B)
					•••					
QHn	+	+	-	+	-	+(A,B)		+	+	-

Phân Ioại RBTV

- RBTV có bối cảnh là 1 QH cơ sở
- □ RBTV có bối cảnh là nhiều QH cơ sở

RBTV có bối cảnh là 1 QH cơ sở

- RBTV miền giá trị
- RBTV liên bộ
- RBTV liên thuộc tính

RBTV miền giá trị

- Quy định miền giá trị của một thuộc tính
- VD: R1: "Thời gian tham gia 1 đề án của 1 nhân viên không quá 60 giờ"
 - Bối cảnh: PHANCONG
 - Biểu diễn: ∀pc∈PHANCONG: pc.THOIGIAN≤60
 - Bảng tầm ảnh hưởng:

R1	Thêm	Xóa	Sửa
PHANCONG	+	-	+(THOIGIAN)

RBTV miền giá trị

- VD: R2: "Thay đổi lương nhân viên: được phép tăng chứ không giảm"
 - Bối cảnh: NHANVIEN
 - Biểu diễn:
 - Gọi Γ là phép sửa đổi lương
 - $\forall nv \in NHANVIEN: \Gamma(nv).LUONG > nv.LUONG$
 - Bảng tầm ảnh hưởng:

R2	Thêm	Xóa	Sửa
NHANVIEN	-	-	+(LUONG)

RBTV liên bộ

- Sự tồn tại của 1 hoặc nhiều bộ phụ thuộc vào sự tồn tại của 1 hoặc nhiều bộ khác trong cùng 1 QH.
- Ràng buộc khóa chính, ràng buộc duy nhất (UNIQUE) là một trong các trường hợp đặc biệt của RBTV liên bộ
- VD: R3:"Mỗi đề án được phân công cho 1 hoặc nhiều nhân viên, một nhân viên có thể tham gia nhiều đề án".
 - Bối cảnh: PHANCONG
 - Biểu diễn: ∀pc1,pc2∈PHANCONG:pc1≠pc2
 - Ie, ¬∃(pc1.MA_NVIEN=pc2.MA_NVIEN ∧ pc1.SODA=pc2.SODA)
 - Bảng tầm ảnh hưởng:

R3	Thêm	Xóa	Sửa
PHANCONG	+	_	+(MA_NVIEN,SODA)

Ràng buộc về số bộ trong 1 QH

- VD: R4: "Một sinh viên được đăng ký tối đa 5 môn học" – DANGKY(MASV,MAMH)
 - Bối cảnh: DANGKY
 - Biểu diễn: ∀sv∈DANGKY:card({dk∈DANGKY:dk.MASV=sv.MASV})≤5
 - Bảng tầm ảnh hưởng:

R4	Thêm	Xóa	Sửa
DANGKY	+	-	+(MASV)

RBTV liên thuộc tính

- Quy định các ràng buộc giữa những thuộc tính khác nhau trong cùng 1 QH.
- VD: R5:"Thí sinh đăng ký thi không quá 35 tuối"
 - THISINH(SOBD,NG_SINH,NG_THI)
 - □ Bối cảnh: THISINH
 - □ Biểu diễn: ∀ts∈THISINH: ts.NG_THI-ts.NG_SINH≤35
 - Bảng tầm ảnh hưởng:

R5	Thêm	Xóa	Sửa
THISINH	+	-	+(NG_SINH,NG_THI)

RBTV có bối cảnh là nhiều QH cơ sở

- RBTV tham chiếu
- RBTV liên bộ liên QH
- RBTV liên thuộc tính liên QH
- RBTV do thuộc tính tổng hợp
- RBTV do sự hiện diện của chu trình trên đổ thị

RBTV tham chiếu

- Đảm bảo giá trị xuất hiện trong 1 QH của 1 tập thuộc tính cho trước phải xuất hiện trong 1 tập thuộc tính trong 1 QH khác.
- Đảm bảo tính hợp lệ của các tham chiếu thông qua "các khóa ngoại".
- □ Nếu A∈R, B ∈S với r(R), s(S) và t ∈ r với t[A]=v thì ∃u ∈s với u[B]=v.
- VD: Nếu một mã phòng xuất hiện trong QH NHANVIEN thì mã phòng này phải xuất hiện trong QH PHONGBAN

Định nghĩa hình thức

- Cho r1(R1) và r2(R2) là 2 QH, với khóa chính tương ứng là K1, K2.
- □ Tập con α ∈ R2 là khóa ngoại tham chiếu tới K1 trong r1, ta có:
 - $\Box \forall t2 \in r2, \exists t1 \in r1: t1[K1]=t2[\alpha].$
 - Đây là RBTV tham chiếu, có thể diễn đạt:
 - $\blacksquare \pi_{\alpha}$ (r2) $\subseteq \pi_{K1}$ (r1)

Ảnh hưởng của RBTV tham chiếu trên thao tác **thêm** dữ liệu

- Giả sử r2 có một khóa ngoại α tham chiếu đến
 K trong r1
 - \blacksquare ie. π_{α} (r2) $\subseteq \pi_{K}$ (r1)
- □ Nếu thêm t2 vào r2 thì phải đảm bảo ∃ t1 trong r1 sao cho t1[K]=t2[α]
 - \blacksquare ie. $t2[\alpha] \subseteq \pi_K(r1)$

Ảnh hưởng của RBTV tham chiếu trên thao tác **xóa** dữ liệu

- Giả sử t1 bị xóa khỏi r1 => phải xử lý các bộ trong r2 tham chiếu đến t1
 - \blacksquare ie. S= $\delta_{\alpha=t1[K]}$ (r2)
- □ Nếu s≠¢ thì: (tức là có ít nhất 1 bộ trong r2)
 - □ Từ chối hành động xóa dữ liệu;
 - Xóa dây chuyền (xóa tất cả các bộ trong s);
 - Xóa đệ quy (xóa tất cả các phụ thuộc vào s).

Ảnh hưởng của RBTV tham chiếu trên thao tác **sửa** dữ liệu

TH1:

- □ Cập nhật t2∈r2 và sửa khóa ngoại α (t'2)
- Tương tự như trường hợp thêm dữ liệu
- □ Kiểm tra t'2[α]∈ π _K (r1)

TH2:

- □ Cập nhật t1 ∈ r1 (sửa t1)
- Tương tự như trường hợp xóa
- Kiểm tra $\delta_{\alpha=t1[K]}(r2) = \phi$?
 - Nếu "Yes" thì sửa
 - Nếu "No" thì dùng lại giá trị cũ.

Ví dụ

- R6: "Mỗi nhân viên phải thuộc 1 phòng ban trong công ty".
 - Bối cảnh: NHANVIEN, PHONGBAN
 - Biểu diễn: ∀nv∈NHANVIEN: (nv.PHG≠NULL) ∧(∃pb∈PHONGBAN:nv.PHG=pb.MA PHG)
 - Hoặc: NHANVIEN[PHG] ⊆ PHONGBAN[MAPHG]

R6	Thêm	Xóa	Sửa
NHANVIEN	+	-	+(PHG)
PHONGBAN	-	+	+(MAPHG)

RBTV tham chiếu còn được gọi là RBTV phụ thuộc tồn tại hay RBTV khóa ngoại, thường có bối cảnh là 2 QH.

Trường hợp đặc biệt – Tham chiếu trên cùng một QH

- VD: R7: "Người quản lý trực tiếp của một nhân viên phải là một nhân viên trong công ty".
 - Bối cảnh: NHANVIEN
 - Biểu diễn: ∀nv∈NHANVIEN: (nv.MA_NQL=NULL) ∨(∃nv'∈NHANVIEN:nv.MA_NQL=nv'.MANV)

R7	Thêm	Xóa	Sửa
NHANVIEN	+	+	+(MANV,MA_NQL)

Trường hợp lồng khóa

- VD: R8: "Đề án chỉ được phân công cho các nhân viên của công ty".
 - Bối cảnh: NHANVIEN, PHANCONG
 - Biểu diễn: PHANCONG[MA_NVIEN]⊆NHANVIEN[MANV]
 - Bảng tầm ảnh hưởng:

R8	Thêm	Xóa	Sửa
NHANVIEN	-	+	+(MANV)
PHANCONG	+	-	+(MA_NVIEN)

RBTV liên bộ - liên QH

- Áp dụng với từng nhóm các bộ của nhiều QH bối cảnh khác nhau (thông thường là 2 QH).
- VD: R9: "Một hóa đơn bán hàng phải có ít nhất một mặt hàng"
 - Bối cảnh: HOADON(SOHD,NGAYTAOLAP,MAKH,...); CHITIETHD(SOHDON,MAMH,SOLUONG,DONGIA)
 - Biểu diễn: ∀hd∈HOADON, ∃ cthd ∈ CHITIETHD:cthd.SOHDON=hd.SOHD
 - Bảng tầm ảnh hưởng:

R9	Thêm	Xóa	Sửa
HOADON	-	+	+(SOHD)
CHITIETHD	+	+	+(SOHDON)

RBTV liên thuộc tính - liên QH

- Mối liên hệ giữa các thuộc tính trên nhiều QH khác nhau.
- VD: R10: "Ngày sinh của trưởng phòng phải nhỏ hơn ngày nhậm chức"
 - Bối cảnh: NHANVIEN, PHONGBAN
 - Biểu diễn: ∀pb∈PHONGBAN, ∀nv∈NHANVIEN: pb.TRPHG=nv.MANV ∧ pb.NG_NHAMCHUC > nv.NGSINH
 - Bảng tầm ảnh hưởng:

R10	Thêm	Xóa	Sửa
NHANVIEN	+	-	+(NGSINH,MANV)
PHONGBAN	+	-	+(NG_NHAMCHUC,TRPHG)

RBTV do thuộc tính tổng hợp

- Do sự hiện diện của các thuộc tính tính toán (từ các thuộc tính khác)
- VD: R11: "Điểm trung bình của sinh viên phải bằng điểm bình quân của các môn mà sinh viên đó học".
 - Bối cảnh: SINHVIEN(MASV,TENSV,**DTB**), DIEM_SV(MA_SVIEN,MAMON,DIEM)
 - Biểu diễn: $\forall sv \in SINHVIEN: sv.DTB=AVG_{[dvs \in D]}(dsv.DIEM)$, Trong đó: D $\leftarrow \delta_{MA\ SVIEN=sv.MASV}(DIEM_SV)$
 - Bảng tầm ảnh hưởng:

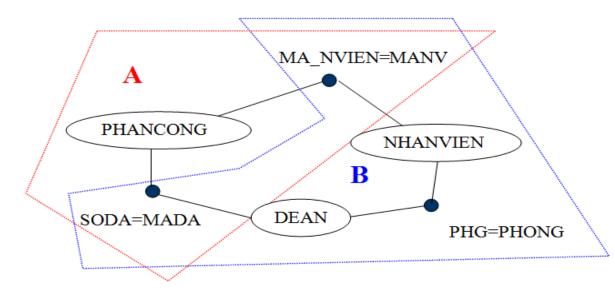
R11	Thêm	Xóa	Sửa
SINHVIEN	+	-	+(DTB,MASV)
DIEM_SV	+	+	+(DIEM,MA_SVIEN)

RBTV do sự hiện diện của chu trình trên đồ thị biểu diễn của lược đồ CSDL

 Đồ thị biểu diễn lược đồ CSDL có thể được biểu diễn bằng 1 đồ thị vô hướng.

Ký hiệu	Ý nghĩa
	Nút lược đồ QH
•	Nút thuộc tính
	Một cung vô hướng trong đồ thị nối 1 nút thuộc tính A với 1 nút LDQH Q

□ LĐ CSDL có sự hiện diện của 1 chu trình khi xuất hiện 1 đường khép kín trên đồ thị

- A ← PHANCONG[MA_NVIEN,SODA]
- B \leftarrow (NHANVIEN $\triangleright \triangleleft_{PHG=PHONG}DEAN)[MANV,MADA]$

Ví dụ

- R12: "Nhân viên chỉ được phân công vào các đề án do phòng mình phụ trách".
 - Bối cảnh: NHANVIEN, DEAN, PHANCONG
 - Biếu diễn: ∀pc∈PHANCONG, ∃nvda∈D: (nvda.MANV=pc.MA_NVIEN ∧ nvda.MADA=pc.SODA)
 - Trong đó: D ← NHANVIEN ▷
 PHG=PHONG DEAN

R12	Thêm	Xóa	Sửa
NHANVIEN	-	+	+(MANV,PHG)
PHANCONG	+	-	+(MA_NVIEN,SODA)
DEAN	-	+	+(MADA,PHONG)